

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Si Sacerdos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

seculare innocere debet.

5. *Eiusdem officij est ad petitionē Magistratus secularis subditos eius contumaces per censuras ad obedientiam compellere.*
 6. *Secularis Magistratus requisitus ab Ecclesiastico: si renuat ferre auxilium, censuris ad hoc cogi potest.*

NOTANDUM I. Episcopus est Ordinarius Iudex in diocesi sua. Quod intelligitur in ordine ad Clericos, non exemptos. Atque in ordine ad Laicos, si causæ spirituales sint, vel mixtæ, c. cum sit, 8. c. ex tenore, 1. 1. de foro compet. Nomine autem Episcopi, cui iurisdicctio in foro externo cõpetit, intelligitur qui electus, & confirmatus est, iuxta c. transmissam, 15. de elect. Et quod dicitur de Episcopo, locum etiam habet in Prælati exemptis, qui in subditos suos quasi Episcopalem iurisdictionem exercent.

Corollarium. Cùm Legati Apostolici, Episcopi & similes Prælati merum & mixtum imperium habeant, exceptis ijs, quæ ad primum gradum pertinent, & Principi specialiter referuata sunt, vt dixi lib. 1. Theol. mor. tr. 4. c. 5. n. 11. ideo contra reos procedere possunt ad pœnam carceris, exilij, treremium, verberum; non tamen ad mutilationem, mortem: Sed, si crimen mereatur, degradare debent, & degradatum Iudici seculari tradere. Ita docet Nau. in c. nullam, 18. q. 2. n. 52. seu q. sua, 18. Mol. tr. 5. disp. 7. vbi aiunt, hæc etiam locum habere in Prælati Ordinum exemptorum; cùm respectu suorum Regularium veluti Episcopalem iurisdictionem obtineant, iuxta c. Abbates, 3. de priuileg. in 6. Verùm in ijs quæ ad hæresis iudicium spectant, Religiosi etiam exempti inquisitori hæreticæ prauitatis, aut, si talis non adsit, Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, subsunt iurisdictioni, c. ad abolendam, 9. in fine, extrâ, de hæreticis.

NOTANDUM II. Si Iudex Ecclesiasticus in exercenda iurisdictione sufficiens nõ sit, subsidium à seculari magistratu petere debet, vt etiam infra habetur c. quoniam, 14. hoc tit. & in c. Princeps, 20. causa 23. q. 5. Quia duæ potestates, Ecclesiastica & secula-

ris, se mutuo adiuuare debent, vt Gl. hic monet, ver. publicum, argum. c. cum ad verum, d. 96.

Corollarium: Æquitas postulat, vt Iudex Ecclesiasticus, ad petitionem magistratus secularis subditos eius inobedientes, & contumaces per censuras ad obedientiam cõpellat; sed facta prius fide, & exhibito processu, vt crimen contumaciæ appareat: Secularis autem Iudex, requisitus ab Ecclesiastico vt subsidium afferat pro sententiæ suæ executione, si renuat, etiam censuris cogi potest, secundum Gl. cit. quam hic sequitur Innoc. & Abb. n. 11. & sumitur ex c. vt inquisitionis, 18. §. prohibemus, de hæret. in 6. Neque potest Iudex secularis processum iudicij ab Ecclesiastico petere, si crimen merè Ecclesiasticum sit, vt hæresis: cùm de tali crimine nec directè nec indirectè cognoscere possit, sed post latam à Iudice Ecclesiastico sententiã, meram executionem sibi demandatam habet, vt constat ex cit. §. prohibemus, & explicat Abb. cit. n. 11. & 12. Prosp. Farinac. tract. de hæresi, q. 186. §. 9. Secus verò est, si in alio crimine deprehensus Clericus tradatur Iudici seculari, ita vt efficiatur de foro seu iurisdictione eius, vt tradit Abb. hic. n. 12. Id verò non placet, quod idem ait n. 167. 168. Iudicem secularem compelli posse ad exequendam Iudicis Ecclesiastici sententiã, tametsi notorium sit, eam iniustam & irritam esse. Vide quæ dixi in tit. de Iudice delegato.

CAPITVLVM II.

Si Sacerdos.

PARAPHRASIS.

Si Sacerdos pro certo sciat (notitiã occultã) aliquem esse criminis reum: vel si ex sacramentali confessione cognouit, non debet illum nominatim arguere in publico; sed in determinatè, sicuti Christus dixit: *Vnus vestrum me traditurus est*, Matth. 20. Præterquam, si iudiciario ordine crimen probatum fuerit Sacerdoti. Deinde,

SSSS 3 si 15

fi is, cui damnum illatum est, petat sibi iustitiam administrari, non prohibetur Sacerdos (qui iurisdictione præditus est, v.g. Vicarius Episcopi) auctorem damni per sententiam generalem ac indefinitam excommunicare; nõ obstante quòd illum ex confessione nouerit: sed nominatim non potest eum à sacra communione remouere, quandoquidem eius crimen scit non vt Iudex, sed vt Deus, id est, Dei locum tenens. Quamobrem neq; Christus Iudam à communione remouit. Debet tamen eum admonere, ne se Sacramentis ingerat.

SUMMARIUM.

1. *Crimen alterius aliquis nosse potest tribus modis, vt persona priuata, vt publica, à populo vel magistratu constituta in foro externo iudicij; & denique vt Vicarius Christi, seu vt publica persona à Deo constituta in foro pœnitentiæ.*
2. *Crimina occultè cognita, in occulto corripipi debent.*
3. *Prelatus crimine ex confessione sacramentali cognito, potest accusationem, vel denuntiationem contra criminofum admittere, & conuictum vel confessum in foro externo punire.*
4. *Interrogatus de delicto ex sola confessione cognito, potest etiam iurare se nescire, scilicet, vt personam priuatam, vel vt reuelare sibi liceat.*
5. *Peccatori ex sola confessione cognito negari nequit etiam secretò petenti Eucharistia, vel aliud sacramentum.*
6. *Quà cautelâ loquendum in publica concione de criminibus in confessione sacramentali cognitis.*
7. *Confessarius in ipsa Confessione monere debet peccatorè indispofitum, ne ad SS. Eucharistiam sumendam accedat.*
8. *Potest excommunicari per sententiam generalem occultus auctor illati damni ab eo, cui crimen confessus est.*

NOTANDVM I. Tribus modis potest aliquis crimen alicuius nosse: Pri-

mò, vt persona priuata: Secundo, vt Iudex, seu vt persona publica, à populo, vel magistratu constituta in foro externi iudicij. Tertio, vt Vicarius Christi, seu vt persona publica à DEO constituta in foro pœnitentiæ. Ita notat hic Abb. n. 4.

NOTANDVM II. Crimina, quæ occultè cognoscuntur, in occulto corripipi debent, non in publicum euulgando, qua de re dixi lib. 3. Th. mor. tr. 3. vbi de denuntiat. fiat.

NOTANDVM III. Si Prelatus crimen ex confessione sacramentali cognouerit, non ideo prohibetur accusationem, vel denuntiationem contra criminofum admittere, & conuictum vel confessum in externo foro punire: dummodò hæc aliunde hauita criminis cognitio nullo modo adiuuetur ex notitia fori pœnitentiæ. Ita ex communi docui lib. 5. Th. mor. tr. 6. c. 14. n. 3.

NOTANDVM IV. Si Confessarius interrogetur de alterius delicto, quod ex sola confessione cognouit, dicere, imò iurare potest, se nescire, videl. vt personam priuatam, vel eo modo, vt reuelare ipsi liceat, quamuis sciat, vt persona publica, seu vt Vicarius DEI sub sigillo sacramentali. Ita ex communi docui lib. 4. Th. mor. tr. 3. c. 13. n. 6. §. interim.

NOTANDVM V. Peccatori ex sola confessione cognito non potest Sacerdos Eucharistiam, aliudue sacramentum petenti negare. Idque verum est, tamen peccator secretò petat sacramentum: eo quòd denegatio hæc tacitam peccati ex confessione cogniti exprobrationem contineat, vt ex probabiliore dixi lib. 5. Theol. mor. tr. 4. c. 6. n. 10.

Dubitatur primò: Verùmne sit, quod in hoc c. dicitur, Sacerdotem, si peccatum alicuius in confessione cognouerit, posse eum indeterminate, ac nulla nominata persona, attingere? Item, quod in fine c. dicitur, vt Sacerdos seu Confessarius admonere peccatorè, ne se sacramentis ingerat. Nam talis admonitio exprobrationem peccati cõtinet, à qua Confessarius abstinere debet, ne confessionem odiosam reddat. Ad I. resp. Quòd Confessarius pro publica concione non prohibe-

etur inuehi generatim in crimina, quæ ex confessione sacra cognouit: ita tamen, ut nemo merito suspicari possit, aliquem in particulari fugillari. Sed nec generatim dicere potest, talia in ciuitate aut pago committi peccata, si ex confessione cognita, & alijs notoria non sint. Ad II. resp. Quod Confessarius in ipsa confessione monere debet peccatorem, ne ad sacram Eucharistiam accedat, si dispositus non sit, ut absolutionem à peccatis mereatur. Deinde, si crimen in publico notorium existat, v. g. Presbyteri cædes, sed auctor ignotus, qui peccatum Sacerdoti confessus est; non prohibetur is pro concione admonere auctorem indeterminatè, ut ad Sacramenta non accedat, qui hoc crimen commisit, nisi DBO & Ecclesiæ, quatenus oportet, satisfecerit.

8 Dubitatur secundò: Quo pacto intelligendum sit, quod dicitur, Sacerdotem (si iurisdictione in foro externo præditus sit) potente læso, posse excommunicare occultum auctorem illati damni, non obstante, quod ipsi crimen confessus fuerit. Respond. Intelligendum id videtur de excommunicatione per sententiam generalem, nisi intra certum tempus iniustus raptor v. g. rem ablatam restituerit, ut ipso facto excommunicationem incurrat. Quæ de re dixi lib. 1. Th. mor. tr. 5. p. 1. c. 2. n. 2. §. censura.

CAPITVLVM III.

Cum ab Ecclesiarum.

PARAPHRASIS.

Si inferior Prælatus sententiam excommunicationis aut interdicti, ex rationabili causa tulit in clericos, vel laicos suæ spiritali iurisdictioni subiectos, Episcopus curare debet, ut censura illa inuolabiliter obseruetur, neque potest eam relaxare, sine præscientia auctoris, & ante præstitam congruam satisfactionem.

SVM MARIVM.

1. Explicatur regula: Superior Prælatus

relaxare potest censuram latam ab inferiore.

2. Episcopus in iurisdictione erga subditos concurrens cum inferiore sibi subordinato, licet absolute loquendo, possit excommunicatos, aut interdictos ab inferiore Prælato absoluerè, si tamen excommunicatio rationabiliter lata sit, non decet eum hac potestate vri, nisi prius audito Excommunicatore, & debitè præstità satisfactione.
3. Excommunicatum ab Episcopi Vicario, vel alijs ab eo delegatis, & ad nutum illius amobilibus, potest Episcopus arbitrari suo absoluerè.
4. Parochi de iure communi censuras ferre non possunt.

Explicanda hîc est regula, quam cum Gl. hîc ver. non relaxes, docet Abb. hîc n. 9. S. Th. in 4. d. 18. q. 2. a. 5. Palud. ibid. q. 5. a. 2. Syl. ver. absolutio 2. in princ. Couar. in c. alma, p. 1. §. 12. n. 2. Suar. de censur. disp. 5. Quod superior Prælatus relaxare possit censuram latam ab inferiore. Id verò intelligi debet de ijs superioribus Prælatis, qui iurisdictionem obtinent in ipsos censurâ ligatos, & non tantùm in excommunicatorem.

Ob cuius conditionis defectum Archiepiscopus absoluerè non potest excommunicatos à Coepiscopis; cum in subditos eorum iurisdictionem nõ obtineat, nisi ad ipsam appellatū sit, c. Romana, 3. de appell. in 6. & rotat Host. in sum tit. de sent. excom. §. 12. v. est & alia regula. Consequenter, si alicubi consuetudine præscripta introductum sit, ut Archidiaconus v. g. iurisdictione exerceat in Clericos sibi subiectos, excluso Episcopo, ita ut Episcopus inmiscere se non possit, tunc Episcopus excommunicatos ab Archidiacono absoluerè nequit, uti rectè docent Palud. Cou. Syl. cit. II. argum. c. dilecto. 10. de offic. Archidiaconi, & c. auditis, 15. de præscript. vbi Abb. n. 4. notandum esse ait, quod totum ius Episcopale ab inferiore contra Episcopum præferibi possit.

Atque sic seu de iure, seu consuetudine in praxi obseruatur, ut excommunicatos à Præ-